

"ABC Hillsborough - Fakty Na Temat Katastrofy"

W sobotę 15 kwietnia 1989 miał miejsce śmiertelny tłok na trybunach z miejscami stojącymi na stadionie piłkarskim Hillsborough. To była najgorsza katastrofa w historii brytyjskiego sportu. Zginęło 96 ludzi i setki zostało rannych. Katastrofa od tamtego momentu jest znana po prostu jako 'Hillsborough'. Dalsza część tego dokumentu to rekonstrukcja najważniejszych wydarzeń, która doprowadziła i spowodowała Katastrofę. Historia oficjalnego dochodzenia, jak również prowadzone sprawy sądowe są także wyszczególnione. Informacje i odkrycia, które pojawiły się po tych wydarzeniach są tutaj krótko przedstawione. Podsumowując przedstawiamy Państwu fakty na temat Katastrofy.

Stadion - Obawy z nim związane:

1981, półfinał Pucharu Anglii, Spurs kontra Wolves: Koguty miały większą liczbę fanów przy wejściach, niż Wilki a mimo tego otrzymały znacznie mniejszą liczbę miejsc na trybunie Leppings Lane end. W rezultacie 37 fanów Kogutów odniosło obrażenia w tłoku. Policja pomagała fanom wydostać się z ogrodzenia. Federacja Angielska była tak zaniepokojona, że nie rozgrywała takich meczów na Hillsborough przez następne sześć lat.

Pomimo, że Sheffield Wednesday Football Club (SWFC) przebudowało trybunę, gdzie od tamtej pory znajdowało się pięć zagród, był udokumentowany dowód tłoku w roku 1987 i 1988 (paragraf 1 Tymczasowy Raport Taylora [ITR]).

Półfinał Pucharu Anglii, 1988 i 1989: Liverpool FC protestował wobec decyzji, by wszyscy fani klubu zasiedli w Leppings Lane. W roku 1988 powodem była ilość przydzielonych biletów, podczas gdy w 1989 sprzeciw odnosił się do skarg na tłok, jakiego doświadczyli fani w 1988. Policja South Yorkshire (SYP) odmówiła zmiany trybuny (paragraf 36 ITR).

Zagrody:

Oficjalna pojemność środkowych zagród została oszacowana na 2,000. Państwowy Instytut Pracy (HSE) odkrył później, że powinna być ona zmniejszona do 1,600 gdyż barierki nie odpowiadały normom ustalonym w 'Zielonej Księdze 1986'. Około 3,000 fanów Liverpoolu znajdowało się w tych zagrodach, przed rozpoczęciem meczu. Komentator BBC, John Motson ściśle wymienia puste skrzydła trybuny.

Policja również zanotowała nierówny przydział i zatłoczenie. Ogłoszono komunikat przez system nagłośnienia, że fani znajdujący się w środkowych zagrodach mają przesunąć się do przodu, by zrobić miejsce dla innych (paragraf 59 ITR). Policja ani razu nie próbowała zamknąć środkowych zagród i skierować fanów na skrzydła trybuny. Powszechna procedura wyglądała tak, by policja po wypełnieniu środkowych zagród zamknęła środkowe wejście, a pozostałych fanów wpuszczała na zewnętrzne zagrody.

David Duckenfield, Starszy Inspektor policji pierwszy raz objął dowodzenie w tak wielkim meczu. W żadnym stopniu nie wykazał przezorności, by kierować się przyjętym protokołem i wydał rozkaz, by otworzyć Bramę Wyjściową C. Na początku tego popołudnia, Inspektor Policji Creaser został zapytany, przez Starszego Inspektora Murraya, czy zagrody powinny być wypełnione do ostatniego miejsca. Odpowiedź była taka, że wszystkie zagrody powinny być dostępne i fani sami osiągną poziom wypełnienia (paragraf 58 ITR).

Decyzja, by otworzyć Bramę Wyjściową C i konsekwencje:

Bez wątplenia ta decyzja odciążyla natłok przed bramkami obrotowymi. Policja SY twierdzi, że nie mogła przewidzieć konsekwencji otwarcia bramy (to pozwoliło fanom wejść na już wypełnione środkowe zagrody, jednak bez kontroli policji). Udokumentowano, jak kilku fanów obala to twierdzenie. Steward SWFC to potwierdził i powiedział policji, że będzie tłok, jeśli Brama C zostanie otwarta. Kolejny steward, Jack Stone cztery razy został poproszony o przekazanie kluczy do jego Bramy A, jednak odmówił i powiedział później, "Wiedziałem, że dojdzie do takiego piekła, jeśli otworzą te bramy."

"ABC Hillsborough - Fakty Na Temat Katastrofy"

Mówi się powszechnie, że fani Liverpoolu, którzy nie mieli biletów weszli przez Bramę C i rzucili się w kierunku już zapełnionych środkowych zagród. W rezultacie fani z przodu zostali zgnieceni na śmierć ('Politics Show' BBC 02/12/07 to ostatni przykład). Jednakże jak pokazują nagrania kamer CCTV, kiedy brama była otwarta przez 5 minut fani szli, a nie rzucali się w kierunku stadionu. Nieświadomie podążali w stronę ciemnego tunelu o długości 12 metrów, który prowadził do środkowych zagród.

Niepowodzenie, jakim było nieutrzymanie ludzi z dala od tunelu (oraz jego zamknięcie) doprowadziło do śmiertelnego tłoku.

Kontrola tłumy:

Zarówno Policja SY, jak i fani Liverpoolu uważają, że utrata kontroli nad tłumem przyczyniła się do Katastrofy. Tam gdzie różnią się dwie strony, to powód dla którego utracono kontrolę.

Punkt widzenia Policji South Yorkshire:

Policja SY przyznała swoją rolę w Katastrofie, ale jednocześnie oskarżyła fanów Liverpoolu o spóźnienie, bycie w upojeniu alkoholowym, nie posiadanie biletów, agresywność i niezdiscyplinowanie. Policja twierdzi, że nie miała innej opcji, niż pozwolić fanom wejść na stadion i tym samym na środkowe zagrody. Niepowodzenie Policji w kierowaniu się przyjętym protokołem skrytykował Prezes Sądu Najwyższego Taylor w swoim raporcie. Podkreślił, że decyzja by otworzyć bramę i nie kierować fanów do pustych skrzydeł trybuny była "kardynalnym błędem" (paragraf 231, ITR).

Pierwszy publiczny zarzut sformułował bezpośrednio Duckenfield: jako, że Katastrofa roztaczała swoje widmo oznajmił, że fani Liverpoolu zmusili do otwarcia bramy i rzucili się. Jednak jak pokazuje kamera BBC TV, która była na zewnątrz to było kłamstwo (paragraf 283 ITR).

Przewodniczący Związku Zawodowego Policjantów Paul Middup udzielił wywiadu ITV pod koniec tego wieczoru stwierdzając, że fani byli pod wpływem alkoholu, "porywczo chcieli się dostać" i "ponad 500" było bez biletów.

Irvine Patnick, Członek Parlamentu z okręgu wyborczego Sheffield Hallam poszedł jeszcze dalej, głosząc obciążające zarzuty, które później zrelacjonował The Sun. Powiedział, że niektórzy fani Liverpoolu okradali martwe ciała, oddawali na nie mocz, a część biła policjantów podejmujących akcje reanimacyjne. Nie był nawet na meczu, więc nie był świadkiem tego wszystkiego. Niemniej jednak jego komentarze zostały szeroko wykorzystane, powodując rozpacz nie do obliczenia wśród rodzin ofiar i ocalałych. Nawet jeden świadek podczas dochodzenia nie poparł jego zarzutów (paragraf 257 ITR): wszystko okazało się fałszem.

16 kwietnia 1989: Prezes Rady Ministrów Margaret Thatcher i Rzecznik Prasowy Bernard Ingham pokazali się wokół stadionu i odwiedzili fanów w szpitalu. Później powiedział, "Wiem czego dowiedziałem się na miejscu. Nie byłoby Hillsborough, gdyby nie wyraźnie upity tłum, który próbował wdrzeć się na stadion" (P. Scraton, 'Death on the Terraces', strona 184). Później przyznał, że nigdy nie rozmawiał z żadnym fanem Liverpoolu, ani nie próbował zasięgnąć ich opinii na temat tego co się wydarzyło.

21 kwietnia 1989: Douglas Hurd konkludował w Izbie Gmin, że 19 policjantów zostało zaatakowanych na Hillsborough oraz, że Policja SY badała informacje, by przekazać je w dochodzeniu.

3 maja 1989: Na przesłuchaniu, Pan Hurd nie był w stanie stwierdzić w jaki sposób policjanci odnieśli obrażenia. W Tymczasowym Raporcie Taylora nie było wzmianki na temat 19 rannych policjantów. W czasie Katastrofy zrobiono 18,000 zdjęć i 71 godzin filmu. Nawet pojedyncze zdjęcie lub kawałek filmu nie potwierdzało w ogóle, że policjanci byli ofiarami fizycznego ataku.

Analiza elektronicznego systemu wejść SWFC, analiza HSE i obliczenia naocznych świadków - w tym dwóch oficerów Policji SY - wykazały, że nie było dowodów wysokiej liczby fanów bez biletów.

"ABC Hillsborough - Fakty Na Temat Katastrofy"

HSE ustalił trzy dane liczbowe wejść opierające się na ich wyliczeniach. 'Maksymalne szacunkowe obliczenie' to 10,124. Nawet to pokazuje, że nadwyżka to tylko 24 osoby, ponieważ przydział wynosił 10,100 (zobacz 5.8, 6.2 & 8.1 raportu HSE lub paragraf 200/1/2/3 ITR).

Doświadczenia kibiców:

Kibice LFC przypisują Katastrofę policji, która nie kontrolowała wydarzeń, brakowało jej komunikacji i organizacji (paragraf 223/4/5 ITR).

Wszystkie 23 bramki obrotowe dla 24,256 fanów LFC były usytuowane przy trybunie Leppings Lane End. Tylko 7 z nich było przeznaczone dla 10,00 fanów z miejscami stojącymi. W porównaniu 29,800 fanów NFFC miało dostęp do 60 bramek obrotowych działających wzdłuż trybuny The Kop End i South Stand (paragraf 187 ITR).

ITR kilka razy odnosi się do przydziału, informacji wydrukowanych na biletach, zagmatwanego projektu stadionu i znaków drogowych jako czynników mających wkład w powstanie dużego tłumu przed bramkami obrotowymi. Decyzja, by nie sprawdzać fanów przed bramkami obrotowymi, tak jak zrobiono w poprzednim roku jest również krytykowana. Taka akcja mogła pozwolić, by fani z biletami 'siedzącym' i 'stojącym' byli odpowiednio sprawdzeni i skierowani w dokładne miejsce.

Prezes Sądu Najwyższego Taylor skrytykował decyzję, by otworzyć Bramę C, zamiast opóźnić rozpoczęcie meczu. Odnotowany jako dwóch policjantów informuje Duckenfielda, że nie mogli wpuścić wszystkich fanów przed 15 i dlatego powinni opóźnić rozpoczęcie meczu. Ich zastrzeżenia zostały zauważone, ale odrzucone (paragraf 62 i 65 ITR).

Taylor uważa, że nawet zmiana przydziału miejsc mogła przynieść taki sam rezultat (paragraf 272 ITR). To podkreśla znaczenie skuteczności kontroli tłumu na stadionie, który posiada nieproporcjonalne punkty wstępu.

Taylor skrytykował również SWFC, ich inżynierów bezpieczeństwa i lokalne władze, które nie zdołały zająć się problemem aktualnej licencji dla stadionu. Swoje najcięższe wnioski skierował w stronę Policji SY. Co najważniejsze, ITR kategorycznie zaprzeczył wszystkim teoriom złego zachowania, stanu nietrzeźwości i braku biletów wobec fanów LFC jako czynniki, które miały wpływ na Katastrofę i późniejszą utratę kontroli przez policję.

Odpowiedź Policji na Katastrofę:

Jako, że Katastrofa roztaczała swoje widmo Taylor mówi, że Duckenfield "zastygł w miejscu" (paragraf 284 ITR). Ważne minuty, które mogły być wykorzystane do uratowania życia zostały zmarnowane podczas tego okresu z powodu jego beczynności.

Na stanowisku kierowania stołecznej policji, funkcjonariusze przeoczyli, że miejsca stojące na trybunie Leppings Lane były przekazywane na żywo przez kamery CCTV na pięciu ekranach telewizora. Wszystkie kamery miały możliwość przybliżenia i działały przez cały dzień (paragraf 50 ITR). Policja miała również komunikację radiową z funkcjonariuszami na stadionie (paragraf 53 ITR). Nagrania zostały skradzione ze stanowiska kierowania. Przystępstwo, jak i jego motywy nadal nie są znane.

Nie tylko kibice kwestionują brak kontroli i organizacji. W środku tragedii nie zapoczątkowano żadnego planu w sytuacji kryzysowej. Dlatego policjanci na boisku, grupa wolontariuszy St Johns Ambulance i personel medyczny nie będący na służbie również mocno krytykuje brak komunikacji i organizacji w niesieniu pierwszej pomocy. Karetki potrzebowały zbyt dużo czasu, by dotrzeć do poszkodowanych, a nawet część z nich została zatrzymana na zewnątrz stadionu. Uważano bowiem, że roztaczająca się Katastrofa była spowodowana 'kłopotami z publicznością' (np. chuligaństwo stadionowe), a nie stratowaniem.

"ABC Hillsborough - Fakty Na Temat Katastrofy"

Odpowiedź Kibiców Liverpoolu na Katastrofę:

Kibice Liverpoolu od razu podjęli inicjatywę, by pomóc swoim braciom na wiele różnych sposobów. Osoby znajdujące się dalej schodziły na dół, by wyciągnąć ludzi ze środkowych zagród. Używali banerów reklamowych, by przetransportować fanów na zewnątrz stadionu, a także próbowali akcji reanimacyjnej. Taylor określa wysiłki tych kibiców jako "wspaniałe" (paragraf 255 ITR).

Postępowanie Karne przeciwko Policji South Yorkshire:

4 sierpnia 1989: Prezes Sądu Najwyższego Taylor opublikował Tymczasowy Raport. Określił kilka przyczyn, które spowodowały Katastrofę. Bezpośrednią przyczyną było brak przzerwania dostępu do wypełnionych już zagród. Skrytykował inspektora Policji za "nieopanowanie sytuacji".

Śledztwo koronera zostało wstrzymane i ograniczone do tego gdzie i kiedy każda zidentyfikowana ofiara umarła. Policja West Midland przedstawiła chronologię w postaci materiału dowodowego każdej z ofiar śmiertelnych. Nie przeprowadzono konfrontacji świadków. Patolodzy stwierdzili, że ludzie umierali szybko i nie doświadczyli uporczywego bólu.

Koroner ustanowił granicę czasu do 15:15 oświadczając, że wszystkie ofiary doznały śmiertelnych obrażeń do tego czasu. Nie było śledztwa wobec braku odpowiedzi na sytuację kryzysową.

Ława przysięgłych w dochodzeniu, wydała głosem większości (9 do 2) werdykt 'Śmierci na skutek nieszczęśliwego wypadku'. Prokurator Generalny Alan Green powiedział, że było niewystarczająco dowodów, by wnieść proces karny przeciwko jakiejś osobie. Nie podano powodów.

Komisja ds. Skarg na Policję wniosła, by Policja SY wszczęła postępowanie dyscyplinarne przeciwko Murrayowi i Duckenfieldowi. Murray otrzymał jeden zarzut niedopełnienia obowiązków. Duckenfield usłyszał cztery zarzuty niedopełnienia obowiązków i jeden niegodnego zachowania. Duckenfield otrzymał pozwolenie, by podać się do dymisji z powodów zdrowotnych, dlatego więc oskarżenie przeciwko Murrayowi zostało przerwane, jako że w odczuciu było ono niesprawiedliwe. Procedura dyscyplinarna nigdy nie została zakończona.

Sześć rodzin ofiar próbowało unieważnić orzeczenie w śledztwie. Sąd Wyższej Instancji odrzucił wniosek powołując się w swoim końcowym orzeczeniu do największej sportowej Katastrofy, jaka miała miejsce podczas półfinału Pucharu Anglii między LFC i SWFC.

Maj 1997: Minister Spraw Wewnętrznych Jack Straw polecił, by sędzia Sądu Najwyższego Stuart-Smith gruntownie przejrzał cały materiał dowodowy. Nawet takie 'dokładne sprawdzenie' nie dało możliwości zastępstwa procesowego czy procedury. Wyraźnie miał on już ułożone zdanie na temat katastrofy, gdyż 06/10/97 odwiedził rodziny w Centralnym Muzeum Morskim i zapytał jednego z ojców pograżonych w smutku, "Masz ze sobą kilku znajomych czy tak jak fani Liverpoolu pojawiają się na ostatnią minutę?" <http://www.liverpoolfc.tv/calub/docs/chronology.doc>

Jak się później okazało, zarys raportu został najwyraźniej udostępniony wcześniej stronom, które mogły być krytykowane. Wydaje się, że mogły robić notatki na temat zarysu raport, zanim ten został wydrukowany. Końcowy raport zawiera mało krytyki Policji SY i ich adwokatów. Zarys raportu Stuarta-Smitha pokazuje jego początkowe obawy, że zeznania świadków zostały zmienione, by wyeliminować komentarze przeciwne Policji SY. Zostawiono natomiast komentarze niekorzystne dla fanów. Te obawy nie zostały wspomniane w końcowym raporcie, a zwyczajnie "było lepiej" że usunięty tekst nie pojawił się w ostatecznej wersji.

Jack Straw przyjął raport stwierdzając, że nie ma podstaw by wszcząć nowe śledztwo. W 1998 Minister Spraw Wewnętrznych udostępnił zeznania policjantów z tego dnia. Ich słowa pokazują jak daleko posunięto się w zmienianiu ich zeznań. <http://news.bbc.co.uk/1/hi/uk/839047.stm>
<http://www.telegraph.co.uk/htmlContent.jhtml?html=/archive/1999/02/28/nhil28.html>

Sierpień 1998: Hillsborough Family Support Group rozpoczęła proces cywilny przeciwko Duckenfieldowi i Murrayowi wnosząc oskarżenie 'nieumyślnego spowodowania śmierci' oraz 'umyślnego nadużycia władzy w sprawowaniu funkcji publicznej'. Sformułowano również następane

"ABC Hillsborough - Fakty Na Temat Katastrofy"

oskarżenie 'deprawowania wymiaru sprawiedliwości' odnosząc się do jego kłamstw na temat fanów LFC, którzy mieli zmusić do otwarcia Bramy C.

24 lipca 2000: Po długiej awanturze prawnej, sprawa została przekazana do sądu w Leeds, ale tam oczyszczono Murraya z zarzutów, a werdykt w sprawie Duckenfielda nie został wydany. Pan sędzia Hooper odmówił powtórzenia procesu sugerując, że to będzie jawna opresja i powiedział, "Mam nadrzędny obowiązek, by zapewnić sprawiedliwy proces dla oskarżonego. W tej chwili jestem głęboko przekonany, że to nie jest dłużej możliwe."

Kwiecień 2008: Ponieważ obecnie nie toczy się żadna rozprawa, osamotniona matka Anne Williams usilnie dąży do procesu w Europejskim Trybunale Sprawiedliwości. Kwestionuje okoliczności w jakich zmarł jej syn Kevin, który był w stanie wywołującym niepokój. Upoważnieni świadkowie naoczni wskazują, że Kevin był nadal żywy po godzinie 15:15.

Jak argumentuje, mógł zostać uratowany gdyby w tym czasie dostarczono prostą opiekę medyczną. Orzeczenie w tej sprawie, w momencie wydania tego dokumentu jest opóźnione.

Przypisy LFC.pl:

- The Guide to Safety at Sports Grounds 1986 - Zielona Księga 1986
- The Health & Safety Executive (HSE) - Państwowy Instytut Pracy (HSE)
- Chief Superintendent - Starszy Inspektor
- CI - Chief Inspector - Inspektor Policji (stopień niższy niż Chief Superintendent)
- Exit Gate - Brama Wyjściowa
- Turnstiles - Bramki obrotowe
- Lord Chief Justice - Prezes Sądu Najwyższego
- Police Federation Officer - Przewodniczący Związku Zawodowego Policjantów
- MP - Member of Parliament - Członek Parlamentu (Izba Gmin)
- House of Commons - Izba Gmin
- Director of Public Prosecutions - Prokurator Generalny
- The Police Complaints Authority - Komisją ds. Skarg na Policję
- Home Secretary - MSWiA